

Posuzování textu

Při posuzování textu se centrum pozornosti čtenáře přesouvá od porozumění významu ke kritickému uvažování o textu samém. Čtenáři mohou posuzovat obsah i formální stránku textu.

Při posuzování obsahu čtenář porovnává význam textu (pochopený na základě interpretace) se svými představami o světě a podle toho zaujímá určité stanovisko k tomu, co text popisuje, přičemž může jít o stanovisko odmítavé, souhlasné nebo neutrální.

Když čtenář posuzuje formu textu, zajímá ho způsob, jímž je význam zprostředkován. Přitom čerpá ze svých vědomostí o typech textů a jejich stavbě, ze znalosti pravidel jazyka a jeho používání. Může hodnotit vhodnost či přiměřenost prostředků, které autor použil ke sdělení nějaké informace, myšlenky nebo pocitu, může uvažovat o autorově záměru či o jeho obratnosti. Dovednost posuzovat formální prvky textu je závislá na rozsahu dosavadní četby a na obeznamenosti s jazykem.

Příklady činností, které lze charakterizovat jako posuzování textu:

- *posouzení věrohodnosti popisovaných událostí,*
- *popsání prostředků, které autorovi umožnily vytvořit neočekávaný konec příběhu,*
- *posouzení úplnosti nebo srozumitelnosti informací uvedených v textu,*
- *rozpoznání autorova názoru na hlavní téma textu.*

Ukázka otázky zaměřené na posuzování textu:

Jaké ponaučení si můžeš odnést z tohoto příběhu?

.....

Popis: Žákova pozornost se přesouvá od pochopení významu celého příběhu k posouzení hlubšího významu textu. Žák by měl s využitím svých zkušeností a představ o světě zhodnotit význam textu a rozpoznat hlavní poselství příběhu.

3 PREZENTACE VÝSLEDKŮ

Výsledky žáků jednotlivých zemí jsou v šetření PIRLS prezentovány dvěma různými způsoby:

1. Pomocí skóre (počtu bodů) na škálách výsledků, které vyjadřují úspěšnost žáků při řešení testových úloh.

Kromě srovnání úspěšnosti žáků na jedné **celkové škále** čtenářské gramotnosti je k dispozici i srovnání na **dílčích škálách pro účely čtení a postupy porozumění**.

2. Pomocí čtyř stanovených úrovní čtenářské gramotnosti, které poskytují podrobnou informaci o tom, do jaké míry si žáci osvojili čtenářské kompetence.

Úrovně byly stanoveny na základě výsledků všech testovaných žáků. Žáci na první úrovni dosahují nejvyšších výsledků a zvládají nejsložitější dovednosti, žáci na čtvrté úrovni dosahují nejnižších výsledků a ovládají pouze nejjednodušší čtenářské dovednosti. Jsou však žáci, kteří nedosahují ani této čtvrté úrovně čtenářských dovedností (v roce 2011 nedosáhla čtvrté úrovně necelá 2 % českých žáků). Analýza žakovských odpovědí na testové otázky umožnila vymezit dovednosti, které žáci na každé z těchto úrovní ovládají. Následující tabulka uvádí podrobný popis dovedností v jednotlivých úrovních včetně bodových hodnot, které je vymezují.